

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Bohuslava Hnízдила v právní věci žalobkyně: **R. Č.**, zastoupená JUDr. Petrem Práglem, advokátem se sídlem Dlouhá 5, Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Krajský úřad Ústeckého kraje**, se sídlem Velká Hradební 3118/48, Ústí nad Labem, o přezkoumání rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 9. 2007, čj. 3076/SZ/2007, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 10. 2007, č. j. 42 Cad 247/2007 - 23,

t a k t o :

- I. Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 26. 10. 2007, čj. 42 Cad 247/2007 - 23, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.
- II. Odměna advokáta JUDr. Petra Prágla **se určuje** částkou 1904 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného čj. 3076/SZ/2007, ze dne 27. 9. 2007, bylo podle § 90 odst. 5 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů, zamítnuto odvolání žalobkyně a potvrzeno rozhodnutí Magistrátu města Mostu (dále též „prvoinstanční správní orgán“) č. j. 69433/2007/MOS ze dne 18. 7. 2007. Uvedeným rozhodnutím prvoinstančního správního orgánu byl žalobkyni (dále též „stěžovatelka“) odejmut příspěvek na živobytí ode dne 1. 7. 2007 podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění.

V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný uvedl, že žalobkyně je vdaná a pečuje o 5 nezaopatřených dětí. Další společně posuzovanou osobou je manžel žalobkyně, který pobírá rodičovský příspěvek. Vzhledem k tomu, že pan Č. nesplňuje podmínku trvalého pobytu, není považován za osobu v hmotné nouzi a při stanovení výše dávky se k jeho osobě nepřihlíží. Příjmem rodiny jsou dávky státní sociální podpory. Jak prvoinstanční správní orgán zjistil, nastoupila žalobkyně na rekvalifikaci a byla jí přiznána podpora při rekvalifikaci, která jí byla vyplacena v měsíci červnu a červenci 2007. Tuto skutečnost žalobkyně v zákonem dané lhůtě neoznámila, čímž došlo k porušení § 49 odst. 2 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. Dále byla žalobkyně na vlastní žádost dne 16. 7. 2007 vyřazena z evidence úřadu práce. Vzhledem k tomu, že příjem všech společně posuzovaných osob není po odečtení přiměřených nákladů na domácnost nižší než částka živobytí, rozhodl prvoinstanční správní orgán o odejmutí příspěvku na živobytí ode dne 1. 7. 2007.

Krajský soud v Ústí nad Labem usnesením ze dne 26. 10. 2007, čj. 42 Cad 247/2007 - 23 žalobu žalobkyně proti výše uvedenému rozhodnutí žalovaného odmítl jako nepřipustnou podle § 68 písm. e) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“). Soud vyslovil, že příspěvek na živobytí je dávkou pomoci v hmotné nouzi, upravenou zákonem č. 111/2006 Sb., který zrušil a nahradil předcházející zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti. Podle dřívějšího zákona byly oprávněným osobám poskytovány dávky sociální péče, podle novějšího zákona se v analogických případech poskytují dávky pomoci v hmotné nouzi, které mají stejný účel a povahu jako dávky předcházející.

Na dávky pomoci v hmotné nouzi se tak podle soudu vztahuje ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, podle kterého jsou ze soudního přezkumu vyloučena rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům zdravotně postiženým a rozhodnutí o dávkách sociální péče. Z tohoto důvodu krajský soud žalobu odmítl.

Ve včas podané kasační stížnosti stěžovatelka namítala nesprávné právní posouzení věci krajským soudem, neboť soud provedl nesprávný výklad ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení.

Stěžovatelka uvedla, že rozhodnutím žalovaného bylo potvrzeno rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu, jímž však byla stěžovatelce nezákonně odňata dávka pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí a nebyl uznán nárok na předmětnou dávku manželu stěžovatelky, který je rodinným příslušníkem občanů členského státu Evropské unie hlášený na území České republiky k pobytu po dobu delší než 3 měsíce dle zvláštního právního předpisu.

Stěžovatelka dále uvedla, že podle § 56c zákona č. 114/1988 Sb. jsou ze soudního přezkumu vyloučena pouze rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Dávky pomoci v hmotné nouzi přitom nejsou dávkami sociální péče i dle vlastních výkladů žalovaného. Pokud by dávky sociální péče a dávky pomoci v hmotné nouzi byly totožné, pak by v právním řádu České republiky pojem „dávky sociální péče“ byl všude nahrazen pojmem „dávky pomoci v hmotné nouzi“. K tomu však podle stěžovatelky

nedošlo. Okruh osob oprávněných pobírat dávky sociální péče upravuje § 103 zákona č. 100/1988 Sb., okruh osob oprávněných pobírat dávky v hmotné nouzi upravuje § 5 zákona č. 111/2006 Sb.

Stěžovatelka konstatovala, že krajský soud vyložil ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., tak, že ze soudního přezkumu jsou vyloučena všechna rozhodnutí o dávkách pomoci v hmotné nouzi, jenž jsou totožné s dřívějšími dávkami sociální péče a výslovný odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona vztáhl pouze na část věty za spojkou „a“, vylučující ze soudního přezkumu rozhodnutí o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým. Stěžovatelka s tímto výkladem předmětného ustanovení nesouhlasí a tvrdí, že odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) se vztahuje na celé ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., protože poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje pouze § 34 odst. 1 písm. e) a pod písm. a) až d) se upravuje poskytování nenárokových dávek sociální péče. Z toho pak podle stěžovatelky vyplývá, že pokud by se odkaz na § 34 odst. 1 písm. a) až e) vztahoval pouze na část věty první § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., za spojkou „a“, tak by nemohl odkazovat na písm. a) až e), nýbrž pouze na písm. e), které jediné poskytování mimořádných výhod občanům těžce zdravotně postiženým upravuje a odkaz na písm. a) až d) by byl zcela nadbytečný, protože by jak dávky pod těmito písmeny, tak rovněž všechny ostatní dávky už byly ze soudního přezkumu vyloučeny první částí věty před spojkou „a“.

Stěžovatelka zdůraznila, že dávky pomoci v hmotné nouzi poskytované podle zákona č. 111/2006 Sb., jsou nárokové a nikoli účelové, na rozdíl od dávek upravených v § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1988 Sb. Proto jsou podle názoru stěžovatelky ze soudního přezkumu vyloučeny pouze dávky sociální péče poskytované podle § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb., nikoli všechny dávky. Podle stěžovatelky je zřejmé, že § 56c zákona č. 114/1988 Sb. prosazuje pouze princip nevymahatelnosti nenárokových plnění, nikoliv neústavní princip nepřezkoumatelnosti správních rozhodnutí soudem.

Stěžovatelka dále poukázala na čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, z něhož dovozovala, že bylo porušeno její právo na spravedlivý proces.

Stěžovatelka proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatelka v ní uplatňuje námitky odpovídající důvodům kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Jejím rozsahem a důvody je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost je důvodná.

Kasační stížností je napadeno usnesení o odmítnutí žaloby, v tomto případě přicházejí pro stěžovatele v úvahu z povahy věci pouze kasační důvody dle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s., spočívající v tvrzené nezákonnosti rozhodnutí o odmítnutí návrhu. Pod tento důvod spadá také případ, kdy vada řízení před soudem měla nebo mohla mít za následek vydání nezákonného rozhodnutí o odmítnutí návrhu, a dále vada řízení spočívající v tvrzené zmatečnosti řízení před soudem. Stěžovatelka kasační stížnost podala právě z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. a spatřuje nezákonnost usnesení krajského soudu především v nesprávné aplikaci § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů ČR v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů. V projednávané věci se tedy jedná o posouzení otázky, zda se na rozhodnutí žalovaného o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu o odejmutí příspěvku na živobytí podle zákona č. 111/2006 Sb., vztahuje výluka ze soudního přezkumu uvedená v § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

K tomu nutno uvést, že poskytování pomoci k zajištění základních životních podmínek fyzickým osobám, které se nacházejí v hmotné nouzi, prostřednictvím dávek pomoci v hmotné nouzi, představuje realizaci ústavního práva na pomoc v hmotné nouzi, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek, zakotveného v článku 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a chráněného čl. 4 Ústavy České republiky. Jako takové toto právo nemůže být vyňato z dosahu přezkumu soudu ve správním soudnictví (jde nepochybně o subjektivní právo veřejné ve smyslu § 2 s. ř. s.). Zákon č. 114/1988 Sb. založil v § 56c písm. a) výluku ze soudního přezkumu rozhodnutí o dávkách sociální péče a o mimořádných výhodách občanům těžce zdravotně postiženým podle § 34 odst. 1 písm. a) až e) téhož zákona. Těmito jsou rozhodnutí:

- a) o poskytování příspěvků na opatření zvláštních pomůcek občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí, nevidomým a neslyšícím občanům,
- b) o poskytování příspěvků na koupi, na celkovou opravu a na provoz motorového vozidla a na úhradu pojistného,
- c) o poskytování příspěvků na úpravu motorového vozidla na ruční ovládání občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí,
- d) o poskytování příspěvků na úpravu bytu občanům s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí a nevidomým občanům,
- e) o přiznání mimořádných výhod.

Uvedený výčet rozhodnutí, jež nepodléhají soudnímu přezkumu, je taxativní a nelze jej tudíž jakkoli dále rozšiřovat. Rozhodnutí o dávkách pomoci v hmotné nouzi podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi (citovaný zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2007 a zrušil a nahradil zákon č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti) do tohoto výčtu zahrnuty nejsou a podléhají tak soudnímu přezkumu. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného o zamítnutí odvolání a potvrzení rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu o odejmutí příspěvku na živobytí ve smyslu zákona č. 111/2006 Sb., nelze na základě ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., vyloučit ze soudního přezkumu a to z toho důvodu, že takovéto rozhodnutí není rozhodnutím podřaditelným pod § 34 odst. 1 písm. a) až d) zákona č. 114/1998 Sb., a nelze jej podřadit ani pod § 34 odst. 1 písm. e) cit. zákona, neboť toto ustanovení obsahuje odkaz na § 86

zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, který obsahuje především výčet možností jak pomoci těžce zdravotně postiženým občanům.

Pokud tedy krajský soud ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., aplikoval na zcela jiný typ dávek představujících záruku na pomoc v hmotné nouzi, aplikoval na věc neodpovídající právní normu. S ohledem na shora uvedené je tedy zřejmé, že rozhodnutí žalovaného není zvláštním zákonem, [kterým je zákon č. 114/1988 Sb., konkrétně pak ustanovení § 56c písm. a)] ze soudního přezkumu vyloučeným. Ze soudního přezkumu vyloučeno není ani podle soudního řádu správního, neboť je zcela nepochybné, že se nejedná o rozhodnutí, které by bylo možno podřadit pod některou z kompetenčních výluk uvedených v § 70 písm. a) až f) s. ř. s. Kasační stížností napadené usnesení krajského soudu je nezákonné z důvodu nesprávné aplikace právního předpisu.

Nejvyšší správní soud tedy z výše uvedených důvodů napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil (§ 110 odst. 1 s. ř. s.) a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle § 110 odst. 3 s. ř. s., zruší-li Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajského soudu a vrátí-li mu věc k dalšímu řízení, je krajský soud vázán právním názorem vysloveným Nejvyšším správním soudem ve zrušovacím rozhodnutí. Na krajském soudu tedy nyní bude, aby řádně posoudil stěžovatelkou napadené rozhodnutí žalovaného, vypořádal se s žalobními body a své závěry odůvodnil.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatelce byl v řízení o kasační stížnosti usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 10. 6. 2008, č. j. 42 Cad 247/2007 - 40, ustanoven advokát. V takovém případě s ohledem na § 35 odst. 8 a § 120 s. ř. s. platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. Nejvyšší správní soud proto určil odměnu advokáta podle § 7 a § 9 odst. 3 písm. f) ve spojení s § 9 odst. 2 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „advokátní tarif“) částkou 1000 Kč za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a doplnění kasační stížnosti). Soud dále přiznal 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 3 advokátního tarifu. Celková odměna tedy činí 1600 Kč. Protože advokát Nejvyššímu správnímu soudu doložil, že je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „DPH“), podle § 35 odst. 8 s. ř. s. se zvyšuje odměna o částku odpovídající DPH, kterou je advokát povinen odvést z odměny za zastupování a náhrad hotových výdajů podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů. Částka daně vypočtená podle § 37 odst. 1 a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb. činí 304 Kč. Odměna advokáta navýšená o DPH celkově činí 1904 Kč. Zástupci stěžovatelky se proto přiznává celková náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 1904 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. září 2008

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu